

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — — frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Alkotmányos védelem.

A nyitrai választások országos botrányai bebizonyították azt, hogy az alkotmányosság a liberális kormányzat által kezelve valóságos szemfényvesztés csak; bebizonyították, hogy nem a törvény, nem a jog, nem az alkotmányosság uralkodik ma Magyarországon, hanem a furfang, a jogtalanság és a leg-
rutább erőszak — a törvényes orvoslás kilátása nélkül.

Vérlázítók azok, a mik Nyitrán és másutt is, bár nem oly mértékben, megtörténhettek; de még vérlázítóbb azon isszonyu cynismus, a melylyel a liberális kormány mindezeket megtörténni engedi és türi, sőt men-
tegetni és palástolni törekszik.

Lehet-e már ez állapotnál rosszabb a legzsarnokibb despotizmus, vagy egyeduralmi absolutizmus?

Hiszen itt csak egy ember jármát érzi a nép, ma egy zsarnok helyett száz meg ezer zsarnok teszi lábát a nép legszentebb jogára; ama zsarnokságban van őszinteség s erő, ez a despotizmus az alkotmányosság hazug festékével mázolja be vastagbőrű arcát s erő helyett csak

a kétségbeesés önelvető bátorságával bír. Az nyiltan támad s nem akar jobbnak feltűnni, mint a mi; ez árulással, lopva, vesztegetve, esalva orvtámadással teszi kezét a népjog-
nak nyakára s meg is fosztja azt, mert jól kitanított számos ezinkostársa vagyon s a jól szervezett hasonszórú sajtóban mindig megtalálja védelmét, sőt magasztalóját.

Minden jogérző embernek, ha szereti hazáját és az alkotmányos szabadságot, egyesülni kellene hát egy ily kormány és pártnak megbuktatására, a mely Szerbia színvonalára süllyeszti le hazánkat és a jogbiztonság, s törvény iránti tisztelet ily mértékű megingatásával végelemzésben magát az államrend-
jét fenyegeti és lehetetlenné teszi minden jó ügy s nemzeti akarat diadalra jutását alkotmányos módon s eszközökkel.

Nem a néppárt ügye ez többé s általában nem is lehet ez pártkér-
dés tárgya. Itt csak két ellenség áll szemben egymással: a zsarnokság, furfang s rut erőszak az egyik oldalon, — a jog, a szabadság és alkotmányosság a másik oldalon — a szabadság- s jogtípró hazug libe-

ralizmus és a jogszerető hazafiak pártja.

De hogyan buktassuk meg az átkos rendszert, mikor épen azon a téren foszt meg a biztos eszköztől, *szavazatainktól a választásokon*, — a mely egyedüli mód az alkotmányos védelemre?

Ne essünk kétségbe. Van mégis egy eszköz hátra, a mely, ha érelyesen kezünkbe ragadjuk, közvetve bár, győzelemre vezet.

A községi és megyei választások.

Ha okát fürkészsziük annak, hogyan lehetséges az, hogy egy kormány, egy rendszer képes magát csak egy pillanatig is fentartani ily rut eszközökkel, azt megtaláljuk az egész országot behálózó kortes-
rendszerben. e rendszer egyes ágait és eszközeit képező kinevezett vagy ilyentől függő hivatalnokkar minden megyét és községet behálózó hatalmas hadában, a mely — a mint a kétségtelen tények napnál világosabban bizonyítják — tisztelet a kivételeknek: — a központi kormánytól jövő paranesszóra indul, nem válogat az eszközökben, mindenre kész, még a jogtalanságra és a törvények lábbal tiprására, vagy

TÁRCZA.

Erőslelkű, okos asszony . . .

Erőslelkű, okos asszony,
Ki, hogy áldást arathasson,
Férjének és családjának
Üdvösségén s javán fáradoz,
Ki nem csügged a bajokban,
Ki haragra soh' se lobban,
Ki nem zsémbes, nem szeszélyes,
Mindent esendben rendben végez,
Ki nem dugja össze kezét,
Kit boszant a renyhe beszéd,
Kinél ninesen terefere,
Kinek a tracsos nem kenyere,
Ki nem járkál pletyka-sorra,
Konyakokra, kontyos borra,
Ki nem füstöl cigarettát,
Beesületet, jó hirt nem rág,
Ki nem unja magát otthonu,
Ki nem hever pamlagokon,
Ki nem ásit piperésen
Ablakon vagy kerítésen,
Kinek arcán ninesen festék,
Ki nem lesi, kinek tessék,
Ki varr, süt, főz, orsót perget,
Kinél nem ri kócos gyermek,
Ki nem olvas céda regényt,

Ki óvja a hitet, reményt,
Ki gyakorol szeretetet,
Ki boldog, ha jót tehetett,
Ki nem fél a betegektől,
Nem irtózik a sebekről,
Ki csak bünt és szennyet utál,
Ki tiszta, mint a napsugár,
Ki mint a gyöngy a göröngyön,
Ugy ragyog az árva földön . . .
Ilyen kell sok a hazának,
Hogy eljöjjön az a század,
Mely meghozza az aranykort! . . .

Pály Ede.

Hám János püspök emléke.

— **Négy közlemény.** —

I.

Nagy emberek fényes kiváltsága, hogy halálukkal nem szünnék meg élni, tovább nőnek, uralkodnak s századokra hintik az áldozathozó fényt, a mely életökben őket körülragyogta.

Ott fényeskednek az égben, hová anyg-
lok serege vitte fel lelköket örök dicsőségbe; itt élnek tovább közöttünk a földön; a melyet áldó lépteik nyomai szenteltek; szólnak hozzánk dicső tetteikben, melyeket a törté-
nelem arany betűkkel irt fel lapjaira; —

áldva járnak körül intézményeikben, melyek egész nemzedékek üdvét biztosítják századok múltán is; itt élnek a késő kor emlékezetében, a mely fáklyát gyújt a néma sirhant felett, s koronát sző örökké zöld babérlevelekből a rég porladozónak homlokára.

Ezek közé a nagyságok közé tartozott *Hám János* püspök, egyházmegyénk második megalapítója. Nagy volt ő már életében is, s dicső a kortársak emlékezetében. Milliók tisztelték, szerették, a kik Isten- és ember-szeretettől dobogó nagy szívének kineseit élvezték. Milliók bámulták, esudálták, a kik az ő buzdító szavát hallották, s dicső életének magasztos példáját szemlélték.

Milliókról szólunk, mert az ő főséges tetteinek fénye nem csak a megye szűk határai közé volt szorítva, — az egész országot bevilágította és elhatott messze az ország határain túl is, a hová csak lépteit tevő, a hol nagysága megértésére jó szívek lakoztak.

Többi nagy kortársával *Simor János*, akkor győri püspök, később méltó utóda a primási széken „minden erény példájának, a főpásztori örökös gondosság mintaképének, a lankadatlan buzgóság, az igaz ájtatosság és kimeríthetetlen jótekonyság typosának,” — *Szaniszló Ferencz*, egy másik nagy püspök,

kijátszására is, csak hogy a felsőbb akaratot keresztül vigye, mert tudja, hogy jogtalanságaiért nem csak elnézést nyer, de jutalmat és előléptetést is a hatalmasaktól.

Ime! Itt kell megtámadni gyökerében a mai átkos rendszert: előbb a községi és megyei hivatalnoknak megválasztásával, a kiknek kezében van letéve orsz. képviselő választó legszentebb, mert egyedüli védelmi jogunk és eszközünk sorsa is.

Politikai szemle.

A honatyák ünnepi szünetük után megújult erővel, pihent lélekkel ismét összegyűltek a fővárosba, hogy lendítsenek egyet az ország dolgán. Komoly munkájuk nem levén napirendre tűzve, hogy tehát egészen hiába ne szedjék fel napidijajukat s heveréssel ne töltsék a drága időt, újra hozzá fognak a Csáky-szalmája csépeléséhez, az egyházpolitikai lavaslatok harmadszori meghánya-vetéséhez. Ujra vissza akarják küldeni azt most harmadszor a főrendekhez. Az igazság csak egy. De a szabadelvű rendszer szerint azonban három, sőt négy is, ha a főrendek nem tágtanak.

Tisza Kálmán egy próbát tett annak idejében a keresztény-zsidóházasság javaslatával. Mikor látta, hogy a főrendek nem kérnek belőle s visszavetik, elejtette a javaslatot egy boldogtalanabb időre. Ez az idő most van.

A jelenlegi kormány kicsinyli Tisza Kálmán bölcsességét. A vallás szabad gyakorlatáról és felekezetenélküliségről (voltaképpen vallástalanságról) szóló törvényjavaslatot harmadszor is megkísérli ráerőszakolni elfogadásra a főrendiháznak.

„A magyar anyaszentegyház legerősebb oszlopának, a haza díszének, a püspöki kar legszebb ékességének magasztalja és siratja” s midőn letűnik a fényes nap beborult egünkről, nyomban szájról-szájra kél és közmondássá válik százezrek ajkán a buzgó nép szava: „Ha Hám nem jutott föl a mennyországba, úgy senki sem jut oda!”

Am az ő dicső alakja nem kisebbedik az idővel, mind nagyobb lesz az idők haladtával az emlékezetben, mert életének fénye átragyog az enyészeten s jótéteményeinek melegét, messzelátó bölcsességének világát mind jobban és nagyobb körben érezi a hálás utókor s ha a kortársak őt tisztelték, csudálták s áldva magasztalták, mi a tisztelet és csudálat érzelmeit még több jelekben óhajtuk kifejezni, márvány szoborba önteni nemes alakját: *oltárainkra helyezni* s imázó ajakkal járni tiszteletére.

Ez a tisztelet, ez a vágy szüntelenül élt a mi szívünkben testet öltetni akaró reménnyel, de ez ideig teljesítetlenül. És ime egyszer csak testet kezd öltetni a vágy, a mely eddig hol némán, hol hangosan kért megvalósulást: Főpásztort küld az Isten, a kit a messze idegenben szintén e vágy éltet, a ki e vágygyal köszönti hozzánk intézett legelső szavában a mi vágyainkat és épen a kellő időben, épen, a mikor, még élnek, de kihalóban vannak a nagy püspök kortársai s buzgó tisztelői, összeszedi azokat az aransugarakat, a melyek Hám dicső alakját életben körülragyogták, összegyűjti ereklyéit, a már-már mosódó emlékek szárait, nyomról-nyomra követi a sz. életü püspök-

A szabadelvű rendszer szerint minden állam támasza és talpköve nem a tiszta erkölcs, nem a vallásosság, hanem a felekezetenélküliség, a vallástalanság. Azért látja oly fontosnak a szabadkőművesi szellemnek ezt a találmányát, a felekezetenélküliséget minden áron törvénybe iktatni. Ezt tartja a a szabadelvű kormány ama kovásznak, melytől az állam olyan szilárd alapot nyer, hogy csak nézni kell!

Igaz, hogy a rend közjogi fogalom mindenben. Közjogi fogalom, hogy a községek, vallásfelekezetek tagjai testületileg szervezve legyenek, mert csak így lehet államrend. Ez igaz. Így is volt eddig. De a jelen felvilágosodott században erre nem sokat adnak, legalább gyakorlatban nem.

Kimondják a felvilágosult bölcsek, hogy rendnek mászaj lenni, eközben azonban rajta vannak, hogy a legnagyobb rendetlenség álljon be. A felekezetenélküliség törvénybe iktatása által fel akarják oldani a polgárokat a külső kötelezettség alól, hogy valamely egyházi testülethez tartozzanak. Törvényes jogot akarnak adni a polgároknak, hogy minden külső vallási kötelezettség nélkül teljesen szabadon élhessenek. Nem ismerik a bölcseségek könyvének szavait: „A hitetlen azt hiszi, hogy mint a kőszá esikő, szabadabbá született.”

Az új kormány bemutatkozásakor elérezékenyülve hangoztatta, mennyire szükséges hazánkban a vallási béke, a nyugalom. Kíméletet, jóindulatot ígért égfelé emelt szemekkel. Már szinte kezdtek örvendezni, bár fenntartással, az ország polgárai. Remélték, bár nem teljes bizalommal, hogy végre valahára felhagy a szabadelvű rendszer a vallási kérdések illetéktelen bolygatásával és hogy a kormány, hivatásához méltóan, a kenyérkérdés megoldását teszi komoly tanulmány-

nek áldásos lépteit s ritka buzgósággal, magával ragadó meggyőződéssel, püspöki tekintélyének egész súlyával, az egyházmege örvendezése közt, megindítja Hám János püspök szentté avatásának munkáját.

Ennek a nagyfontosságú munkának első nyilvános eredménye volt, *Keszler* Ferencz pápai praelatus-kanonoknak, a sz. életü püspök egyik nagytudományu és buzgó kortársának classikus szépségű latin műve Hám János püspöknek életéről „*Memoria servi Dei, Joannis Hám, Episcopi olim Szatmárensis*” czim alatt, a mely püspökünk ő méltóságának óhajára és költségén két év előtt jelent meg képekkel illusztrált fényes kiállításban.

És ez első lépést nyomban követi a másik, még fontosabb. Püspökünk ő méltósága magához veszi e művet, a mely mesteri rövidsége daczára egy századokra kiható sz. élet kincseit rejti magában, s e kincsel terheltén Rómába megy, Krisztus Urunk Helytartója lábaihoz teszi, szétosztogatja a bibornokoknak, a szent congregatio tagjainak, megküldi a püspököknek s az egyházmege összes papjainak, hogy mindenütt lássák, ismerjék, a hol még nem ismerték, e nagy kincset és a római szentszék felismerén e műből a szentségnek nyomait s égi lehellejét, megadja az engedélyt a hivatalos eljárás megindításához.

Ez alatt az örvendező egyházmegyében mind sürűbben gyűlnek a kegyelet dus adományai a szent életü püspök emléksobrára.

Mielőtt azonban ez a szobor állna, hogy örök időre hirdesse egyházmegyénk hódolatát

tárgyává. Dehogy! Az ígét szép szó maradt. A szabadelvű politika képtelen hasznos dolgokkal foglalkozni. A zavarosban lehet legjobban halászni, azt tartja. Azért a helyzet tisztázása helyett neveli a zavart, hogy a halászat hatalom a kezében maradjon. Hát csak halászszon tovább is a zavarosban, csak aztán szörnyeket ne fogjon! Mert hogy a felekezetenélküliség javaslata nem természetes, nem békés jószág, hanem szörny, az már kinézéséből is látható; ha pedig törvényerővel felszínre jut, pusztító természete majd még inkább kiviláglik.

Husvét után.

Irta: **Városi.**

Mikor valaki meghal, ha vannak, a kik szerették, megsiratják s gyászt öltének. De az idő eljár; eljár a házhoz ez a jó orvos, s a sebek begyógyulnak; áldva, szeretettel emlegetik az elköltözöttet, de köny — az már alig hull érte, a szemeknek árja nem tud megindulni, forrása elapad, a szívet s a szemeket összekötő ideg-szálak újra meg-erősödnek.

A krónikában úgy van felírva, hogy sz. László királyt a magyarok három évig gyászolták. Három év a gyásznak már jó hosszu idő, de a siralom itt is csak emlékezetté változott.

Egy ifju asszony, midőn férjét, kivel csak két hétig élt, lovaglás-közben baleset érte s az utczáról holtan szállították haza, kevés hja, hogy meg nem tébolyodott. E nő azt a gyászt, melyet fiatal hitvesének halálakor öltött, nem eserlőte fel az öröm színével egész életén át. Kijárt éleltofogytáig a sirhalomhoz, mely örömét takarta, s forró könyvek hullottak szemeiből a hantra. Ez már csak

szent püspöke iránt, ime az ő méltó utódja, nagy lelkü főpásztorunk, felállit egy éreznél marandóbb és ékesebben szóló fényes emléket tiszteletére s *Irsik* Ferencz pápai praelatus-kanonoknak, szellemben s tettekben a nagy püspök kimagasló kortársának mesteri kezével megiratja s fényes illusztrációkkal kiadja szent életü nagy elődje életrajzát, hogy mielőtt a legnemesebb alak testet öltene márványban, lelke egész fonságával ott éljen kitörölhetetlen vonásokkal szívünkben; hogy a műnek olvasására megújuljanak elménkben a multnak fonséges képei s azok világánál még nagyobb tiszteletre, hállára és szeretetre gyuladjunk az iránt, kinek a jelen oly sokat köszönhet, s még nagyobb buzgalommal iparkodjunk követni annak nyomdokait, akinek szent és áldásos élete oly sok elmélkedni, csudálni és utánozni valót foglal magában.

A mű valóban egy monumentum aere perennius. Egy fonséges bizonyítéka az emberek által működő isteni Gondviselésnek a lelkek üdvözítésében. Itt látjuk, mint vezeti az Isten egyházának sorsát s ebben egyesek életét szentegyháza felvirágoztatására épen oly időben, midőn a mentő segélyre a legnagyobb a szükség.

Az a pusztító vihar, a hitujítás vihara, a mely a XVI. században futó tüzként vonult végig ez országon, talán sehol sem vitt végbe oly nagy dulást Isten szent kertjében, mint Szatmártt és az ezt környező megyékben. Porba döntve az oltár, romokban a templom, a pásztor elüzve vagy az ellenség táborába hajtv a nyájjal egyetemben és a megma-

ritkán előforduló példája a kegyeletnek, ez valóban hosszú élete volt az emlékezésnek és a gyásznak; de mikor az egykor ifju özvegy feje fölött évtizedek szállottak el, mikor eljutva az emberi élettartam határához, ő maga is elköltözött hitveséhez, volt-e könyv azon túl, mely az ifju katonáért hullott? Nevét megőrzi a családi levéltár, de gyászt érette senki sem hord. A gyásznak és siralomnak élete csak egy emberkor, tovább nem él, csak addig, míg új nemzedék jön.

Guttenbergnek, az elmés feltalálónak, Colombo Kristófnak, a jeles felfedezőnek, hiven őrizi nevét az utókor, mert e neveket viselőinek érdeme arany-betűkkel írta be a történet könyvébe; de kinek jutna eszébe akár Guttenberg Jánosért, akár Columbusért könyvet hullatni vagy gyászt ölteni? Sőt hogyha úgy esik, hogy ünneppel ülik meg a nagyok emlékét, nem gyász lobogók lengenek, hanem ünnepi zajjal s dicsőítő beszédekkel hódolnak érdemeiknek. Nem, még az ókori keresztény vértanúk szenvedéseinek olvasásakor sem sir könyveket szemünk, bármennyire fölbuzdulunk hősi példájukon.

Mert az emlékezet lehet örök, de a siralom és gyász ideje csak egy emberöltőre terjedhet.

Nagypénteken a pap gyászruhában lép az oltárhoz; gyászpompa fedi az egyház falait, siránkozó ének hangzik a hívek ajakairól. Hogyan? mi ez?

Temetés van? Meghalt valaki? Igen, meghalt.

De a kit gyászolunk, siratunk, nem ma, sem tegnap vagy tegnapelőtt halt meg, nem is ezer esztendeje, hogy meghalt, hanem annál is több már. Hogyan? hát volt olyan halott, a ki után a gyász és a sírás el nem szűnik egy emberöltő leteltével, hanem át-

radt esekélyszámú hívek szerte szórva, bujdoskolva, félve és titokban emelik föl panaszos szavukat az Égre: „Pusztá lett szentélyed városa, pusztá lett Sion”.

Nemzedékek jönnek-mennek, mire csilapul a vihar és ismét pásztort kap a szerteszedt nyáj, hogy mentse, a mi még menthető. Hogy összegyűjtse, a mi még összegyűjthető. Minő óriási munka: felépíteni, szervezni Istennek szédült országát! Mennyi tátongó hiány! Mennyi kiáltó szükség! Mily sok gyógyítandó nyomor! Mennyi sötétség, mi széteszlátásra vár! Csak a szervezés, csak a munkások képzése nemzedékek munkájába kerül.

De ki és mikor építi fel a lerombolt oltárokat, a porban fekvő templomok romjait? Ki gyűjti és neveli hitbuzgó hívővé az igére váró ifju nemzedéket? Ki szedi fel az utczáról a szegényt, az árvát, vigasztalja a tehetetlent, kötözi be a nyomornak sajgó sebeit? Igen, ki lesz egyházmegyénk földi megváltója, ujjáteremtője? . . .

Ott a messze távolban, Gyöngyösön, 1781-ben január 5-én egy ártatlan, kedves gyermek látja meg a napvilágot. *Műhelyben születik*, mint a kised Jézus, szerény, angyali, imádságos, mint az isteni kis Jézus és a jámborságban és a bölcsességben és a kedvességben folyton növekszik a korrallal, mint az ártatlan kis Jézus. Neki is van nevelő atyja, mint a kis Jézusnak, egy sz. ferenczrendi, Lovassy Benedek, egy bölcs és igaz férfiú, a ki őt kéznél fogva vezeti, gondosan neveli s mikor már fölserdül, a templomba viszi s az Urnak ajánlja fel.

száll nemzedékről-nemzedékre s örökössé válik? Volt. A harmadik ezersztendő következik, de minden évben egyszer gyászt ölt az egész világ; minden évben mikor eljön az ideje, a názáreti Jézus szenvedéseire kesereg a keresztény világ, sirva esókolja meg a keresztfát, az öt szent sebhelyet s életének megjobbítását fogadja; az ő szenvedéseiről mondja az ének, hogy „A ki látja és nem sir, élő hittal az nem bír;” a názáreti Jézus szenvedéseire vonatkoznak az ének szavai: „Minden állat megindul, csak a bűnös nem busul.”

De hiszen ez valóságos csoda? Igenis, csoda, midőn ezt történni látjuk ellenére a természet törvényeinek, az erkölesi világrend örök szabályainak. Ez valóban több mint emberi, egyéb mint természetes, magasabb mint földi; ez, a mit a Golgothán történni látunk s a jelenség, a mi azt követi, isteni, természetfölötti, mennyei, habár színtere a föld. — Ebben különbözik Jézus Krisztus halála az emberek halálától; — az a szenvedés és halál a világ Megváltójának szenvedése és halála volt, áldozat az igaz Istennek, ténye az Isten és az emberek között való összeköttetésnek.

Ezért nem fog az emberiség soha megfeledkezni Jézus Krisztus kinszenvedéséről, ezért fog sirni halála napján s fogja örvendve ünnepelni felátadását!

Felhívás

az országban létező összes kereskedelmi társulatokhoz.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás V. (kereskedelmi-, pénz- és hitelügyi) csoportjában külön osztály van tervezve a kereskedelem érdekeit szolgáló intézmények számára. Ide tartoznak az összes kereske-

Hám János 1795-ben, 14 éves korában már ott térdel a szeplőtelen Szűz szent képe előtt a rozsnyói templomban s szívét, életét, mindenét Istennek s neki ajánlja fel. 1804-ben már az Ur Jézus fölmentje s Pásztón, mint káplán, majd az egri hittani katedrán, mint tanár terjeszti a tüzet, a mely keblében ég.

Ám a szent életnek fénye, a melyet maga körül terjeszt, nem marad szűk körben, mind tovább és magasabbra terjed. Angyali lelkek jönnek, ölbe ragadják, a magas hegytetőre állítják, hogy világoskodjék egész nemzedékeknek. 1817-ben 36 éves korában tudta és óhaja nélkül már kanonok s az ottani papnevelő kormányzója s reá 10 év múlva 1827. máj. 25-én szintén tudta s vágya nélkül már szatmári püspök.

Ezt a gyors utat azonban a magasba az önmegtartózkodás, fényes erények és nagy-tettek jelezik. Mint kanonok Gyöngyösön 10.000 frtal Istennek templomot emel, 7000 frtal tornyot épít, 8000 frtal agg-ápoló intézetet alapít s csak 50 frton felüli adományokkal 50.162 frtot fordít a szegények, árvák, segélyre szorultak könyeinek felszárítására. Takarékoskodik, pontos számadást visz, nagy-szerű intézetek terveit alakítgatja jövőbe látó mély bölcsességével s fogadást tesz, szent fogadást, hogy egész életét Isten dicsőségének és a lelkek üdvének fogja szentelni.

Ime, ezt az így elkészült lelket szemelte ki Isten a szatmári egyházmegye ujjáteremtőjévé. Ez a már most is nagy férfiú toppan be 1828-ban váratlanul a káptalan gyűlékezétebe, éppen amidőn ünnepies fogadtatásának tervét fontolgatják s 1828. ápril

delmi társulatok és egyletek, a melyek bármily uton, ha csak társas összejövetelek és felolvasások által is, a kereskedelem érdekeinek szemmel tartását és előmozdítását tűzték ki feladatukul.

A csoport programja szerint e társulatok egy-egy dolgozatban ismertetni fognák történetüket, keletkezésük és működésük viszonyait s esetleg rajzokban és fényképekben bemutatnák helyiségeik külső alakját és berendezését.

A szóban levő társulatok közül azok, a melyekről a csoport intéző bizottságának tudomása volt, közvetlenül már fel lettek szólítva a kiállításon való részvételre. Meglehet azonban, sőt valószínű, hogy több kereskedelmi érdeket szolgáló társulat, mint-hogy ezimüket a bizottság nem ismerte, nem kapott felszólítást. Ez uton hívjuk fel tehát az illetőket, hogy a fentebbiek szerint a kiállításban részt venni és ebbeli határozatokról a kiállítás igazgatóságát *folyó évi május hó végeig* értesíteni sziveskedjenek.

Megjegyzendő, hogy ebből semmiféle költség sem az igénybe veendő helyért, sem az installatioért és felügyeletért nem fogja őket terhelni.

Egyben fölhívjuk a társulatok közül azokat, a melyeknek birtokában a régebbi szabadalmas kereskedői társulatok hagyatéka (szabadalmi levelek, számadási- és jegyzőkönyvek, kereskedői czéhládák, pecsétek stb.) vannak, hogy ezeket is a csoport kiállítására az említett határnapiig bejelenteni sziveskedjenek.

Budapest, 1895. ápril hó 16-án.

Falk Miksa s. k.

Lukács Antal s. k.

az 1896-iki ezredéves országos kiállítás kereskedelem-, pénz- és hitelügyi csoportjának elnökei.

15-én elfoglalja székét, hogy megkezdje az egyházmegye ujjáteremtését.

A hadnagy ur története.

Írta: **M. E.**

Az egész társaság feszült figyelemmel nézett Idó! hadnagyrá, ki székében hátra dőlve gondolkozni látszott.

— Nos, mondá aztán, ha annyira érdeklődnek történetem iránt, szivesen elmondom.

Ugy hatodik osztályú gimnázista lehettem, mikor összehívtam három barátomat, hogy együtt töltsük a délutánt. A vakáció, és az otthon édes örömeivel eltelve, nem is tudtuk mivel tegyük élvezetessé az időt. Lementünk a nagy, lombos fás kertbe, és ott tréfáltunk, nevettünk. Csak akkor tudjuk igazán megbeesülni a szabad levegőre, és a szabad természetet, ha már meguntuk a folytonos szobai ülést, és a város szűk utcáit. Amint így járt három társam a kert fái alatt, a legszebb gyümölcsöket válogatva, már meg untam ballagni utánok.

Fáradtan dőltem le a zöld fübe, és szemem a szomszéd kertbe estek. Ah mily remek zománczos gyümölcsök rengtek ott a fákon! Dehogyan volt a mi fáinkon olyan! Egyszerre gonosz ötletem támadt.

— Tudjátok mit fiuk — kiálték felemelkedve, menjünk ebbe a kertbe, nézzétek azokat a gyümölcsöket!

Egy pillantás elég volt, és az én három társam már átugrott a kerítésen.

Hazánk.

Az új házassági jog, vagyis az u. n. polgári házasság életbeléptetésének hat r-napjával, törvény szerint, ez év december 18-ika van megállapítva. Kormánykörökben hír szerint nem is gondolnak arra, hogy ezt a határidőt meghosszabítsák, a mire különben újabb törvényintézkedés volna szükséges. Ellenkezőleg rajta vannak, hogy ezt a terminust lehetőség szerint megrövidítsék, úgy, hogy a házasságjog rögtön az új anyakönyvvezetés után léphessen életbe. A „Pester Lloyd” szerint megkettőzött serénységgel dolgoznak a szükséges intézkedések előkészületein, annyira, hogy alapos kilátás van arra, hogy a polgári házasság a kitűzött határidő előtt talán már november 1-én fog életbe lépni. Ezen a napon, úgy jövendőli a kormány német nyelvű augurja, fogják az első párt polgárilag, tehát ideiglenesen összekapcsolni.

Magyar udvartartás. Illetékes helyről jelentik, hogy legfelsőbb parancsra Budapesten már legközelebb magyar udvari marsalli hivatalt állítanak föl és Apponyi Lajos grófot magyar kir. udvari marsallá nevezik. Az udvari marsall számára a budai várakban külön hivatalt fognak szervezni a szükséges hivatalnokokkal. A magyar marsalli hivatal közvetlenül a király főudvarmesteri hivatala s illetőleg Hohenlohe herezeg főudvarmester alá fog tartozni.

Agliardi pápai nuncius nyilatkozata a sz. István társulatról. „A Szent-szék — ugymond, — mindig nagy figyelemmel kísérte a társulat működését s XIII. Leó, szentséges atyánk is élénk érdeklődéssel

Magam is megpróbáltam átmenni. Először is áttettem a mankómat . . .

A társaság majd megfult a nevetéstől, a házi asszony pedig csaknem elszédült.

— Önök kinevetnek? kérdé a hadnagy komolyan, mikor a nevetésroham még a házi urnó ajkairól is lecsendesült.

— De minek volt szüksége mankóra? kérdé a társaság egyik tréfás tagja, és ismét nevetett, mikor a tiszt daliás alakjára tekintett.

— Ah! tehát a mankón nevetnek? Nekem akkor nagy szükségem volt arra, egy lépést nem tudtam tenni nélküle. Egy sikos téli délután elcsusztam, és annyira kifiezmódott a lábam, hogy helyre sem tudták tenni. Egy pár évi nyomoruságos életre voltam kárhozhatóva.

— És hogy lett ismét ép, egészséges és ily deli termetű? — kérdé a házi ur.

— Hisz épp azt akarom elmondani, felelé a hadnagy, aztán folytatta elbeszélését.

— Nos, áttéve mankómat, magam is átmentem nagy nehezen. Aztán kiválasztottam egy finom gyümölcsű fát.

— Segítetek fel erre a fára, szóltam barátimhoz. Lássátok, olyan régen nem tudtam azt az óhajomat teljesíteni, hogy legalább egy fáról szemléljem a messzeséget.

Nyomoruságom ideje alatt talán most éreztem először fájdalmasan szerencsétlenségemet.

A fiuk felsegítettek és én fenn voltam a fa tetején.

— Majd ismét lesegítünk, szóltak hozzám barátaim.

viseltetik iránta. Üdvös munkát is végez a társulat, hogy az irodalom és a tudomány keresztény szellemű művelése által az egyháznak és a hazának egyaránt igyekszik használni. A vallásos szellem ápolásával hazáját is nagyobbá, erősebbé és Európa előtt ismertebbé teszi. A társulat azt a szent királyt választotta védőjévé, aki a római Szent-széktől kérte koronáját s ezt és országát a boldegságos Szűznek oltalmába ajánlotta. Nem esalatozott meg a szent király egyik irányban sem. A történelem tanuságot tesz erről. XIII. Leó pápa érdeklődéssel tekint a magyar nemzet ezredéves ünnepe elé s szeretete módját fogja találni annak, hogy magát az ünnepélyen képviseltesse. Csak folytassa a társulat nemes működését, mozdítsa elő továbbra is az egyház és Magyarország jó ügyeit.”

A miniszter köszönete. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bende Imre nyitrai püspöknek, aki a Nyitra városi római katolikus iskola fentartásához évi 1500 frttal és az iskola építkezési költségeihez 7836 frttal hozzájárult: Sztáray Antalné szül. Batthyányi Francziska grófnőnek, ki a vinna-bankai róm. kath. óvoda elhelyezésére megfelelő épületet mintegy 4000 frt értékben adományozott, továbbá Meszlényi Gyuta szatmári püspöknek, aki a Sztáray Antalné grófnő által adományozott épület átalakítására 500 frt adományozott és az óvónő 360 frtnyi fizetését a saját lából biztosította, köszönetét fejezte ki.

A nyitrai képviselő választás, melyet az egész ország élénk érdeklődéssel várt f. hó 24-én ment végbe, voltaképen a következő nap reggeli órájáig tartott. Kormánypárti képviselőnek megválasztott Janics Imre 76 szótöbbséggel. Sulyovszky választási

Aztán ők is fára kaptak, és nagyon jó kedvük volt.

Egy ideig csak tisztességesen viseltük magunkat, de aztán rakonezátlankodni kezdtünk.

A legszebb gyümölcsöket téptük és egymást hajigáltuk vele. Végre telítve volt a fák alja, és mi már épen átkészültünk a mi kertünkbe.

Ekkor távolról nyikorgott a kert ajtaja, és hirtelen, éktelen rigmusokkal előttünk termett a szomszéd asszony.

De mire a fák alá ért, addig az én három fűrgé társam már rég tul volt a kerítésen.

Csak én maradtam a fa tetején reszketve kétségbeesetten.

Ugy ültem ott tehetetlenségemben mint valami elárvult teremtes, akinek nincs senkije.

Hogyan menjek az apám szeme elé? Kitagad, kiátkoz, a milyen szigorú a becsületre, a jellemre? . . . A szomszédasszony ezalatt bejárta a fa alját, és nem talált senkit.

Dohogva fordult meg, és ebben a pillanatban, meglátta a mankómat a fa alatt. Felnézett a fára, és — meglátott!

— Ahá! hát megtaláltalak gyönyörűséges mákvirág? Na! majd adok én neked gyümölcslopást gaz tolvaja!

Jobban megnézett.

Csaknem sivitott rémületében, mikor felismert.

— Ugyan ki hinné? kiabált torka szakadtából, hogy sánta létére ilyen nagy lopást tud tenni! . . . Nem elég, hogy éjjel lop,

elnök 369 Zichy-szavazatot utasított fel. A Zichy párt a megejtett választást kérvénnyel fogja megtámadni. Sulyovszky, választási elnök ismert erőszakoskodásaira s visszaéléseire vonatkozva, a mai szabadelvű rendszert a „Budapesti Hírlap” a következő megjegyzéssel kíséri: „Ez hát a választás. Példátlan bátorsággal intézve akkor, mikor az egész ország figyelmé ott van. Mi választ el még bennünket a szerb választásoktól? Mi attól, hogy meggyökeresedjék bennünk a meggyőződés, hogy a törvény nem azért van, hogy megtartsuk, hanem, hogy megtáposzuk. Maga a törvényhatóság jár elül jópéldával. Még külön fel is esküszik, hogy megtartja és megtartatja . . . Minden szerencsétlenségénél nagyobb szerencsétlenség az országra nézve, ha a törvény szentségét a törvényhatóságok esufolják meg és minden tót paraszt a szemébe vághatja az uraknak, hogy elárulták a törvényt, kifosztották a népet jogából. Meg kell annak a népnek zavarodnia egyzerü eszével, el kell vesztenie bizalmát tisztartói és a kormányzói iránt.”

Külföld.

Katholikus ifjak köre Párizsban.

Franciaország fővárosában a főiskolák kath. hallgatói részére egy nagyszerű kath. egylet létezik; az egylet foghatót alig lehet még találni. Az egylet czime: „Société catholique des Etudiants”. Az egyletnek saját fényes berendezésű palotája van, melynek frontja a Rue du Luxembourgra néz. Belső berendezésében kellő tekintet van fordítva mindenfelé felsőbb iskola hallgatóinak szükségletére. Van külön ebédlő, torna- és dolgozó-terme, külön műterem a festő növendékek számára,

hanem még nappal is el mer jönni! Hanem végire járok a dolognak!

A hangos beszéd kifárasztotta. Fújt, lihegett, és a mankómmal hadonászott, mit a fa alól felvett.

Azután ismét előlről kezdte.

— Jöjj hát, jöjj le! hadd poroljam ki a hátadat, mert én addig el nem megyek, míg jól meg nem verlek!

Aztán kinos sopánkodással kezdte ismét a kezeit csapkodni.

— Na még ez is szép dolog, hogy urfi létedre tolvaj vagy!

Gunyosan mondta, és én igazán nagyon szégyeltem magam.

Ez alatt lejött a fiu is, egy piszkos, bamba gyermek.

— Eredj fiam az apja után, a becsületes ember után, hadd nézze meg a drágalátos fiát! sivitá erősen, úgy, hogy a szívem is majd kővé vált tőle.

A fiu lomhán lépegetett apám után.

Nem! — gondolám — ezt nem életem tul! Én apám tekintetét ki nem állom ily nyomorult, megszorított helyzetben! Inkább még nyomorékabb hadd legyenek!

Kétségbeesetten ugrottam le a fáról. Nyomorék lábam egy nagyot roppant, és éles fájdalom hasított rajta keresztül. — A helyén volt lábam!

A következő pillanatban már egyenesen állhattam, és merész kísérletet tettem. Átrohantam a kerítésen, és a nagy, magas kenderbe rejtőztem. Ezt biztos menhelynek gondolám.

zene-terme, társalgó termei, külön biliárd-szobák, szóval minden, ami szükséges, hasznos és ami a szórakozáshoz tartozik. Van a palotában egy kis kápolna is, melyben minden reggel misét mondanak az ifjuság számára. Szent mise után az ifjuság szétszóródik vagy a tanintézetbe, vagy a palota egyes termeibe, ahol munkáját folytathatja. Ezenkívül módot ad az egylet arra is, hogy tagjai a keresztény szeretet cselekedeteit gyakorolhatják, az orvosok és orvos-növendékek rendelő órát tartanak szegény betegeknek (*Secrétariat du peuple*) mások alalmaznát osztogatnak, (*Ouvre de la mie du pain*). Esténként drámai és költői előadásokat, vagy komoly tudományos felolvasásokat, vitatkozásokat tartanak rendszeren nagy és előkelő közönség jelenlétében. Az egyletnek jelenleg 620 tagja van s annak vezetése a párizsi biboros érsek felügyelete alatt áll, közvetlen vezetője pedig Fonssagrivé abbé, az egylet káplánja. Így neveli Franciaország a jövő kath. férfait. (T. É.)

Delegációk. A király elnöklése alatt Bécsben ápr. 18-án tartott közös minisztertanácsban, melyen a magyar kormány részéről Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Jósika Samu báró ő felsége személyekörül miniszter voltak jelen, a delegációk elé terjesztendő kormányjavaslatok megállapítására vonatkozó tanácskozások befolyeztettek és elhatározottak, hogy a delegációk ülészaka június 5-ére vagy 6-ára hivatik egybe. A tiszti létszám szaporítása, a tábori zászlóalj altiszti lóállományának emelése, a renekivüli költségvetés néhány tételének kiadási többlete, nevezetesen pedig új Manlicher-fegyverek beszerzése kerek 4,000.000 frtnyi többlet költséget okoznak.

Szívemben valami különös érzelmek hullámzottak.

Az öröme volt az egyik, a fájdalomé a másik.

Nem vagyok nyomorék! ez az új érzés megreszkett a szívemben, és úgy szerettem volna szaladni . . . Érdes, kellemetlen hang tértitett magamhoz.

— Jöjjön szomszéd ur, jöjjön, hangzék a szomszédasszony szája, és nézze meg, mit csinált a fia! Épen most kurgattam le a fatetejéből! A gaz lélek tönke tette a gyümölcsömet! Koldussá tett. De — szólt végre fenyegetőzve, ezt nem is hagyom annyiba!

— Nézze csak szomszédasszony, mondá apám nyugodtan belevágva az asszony riktásába — hol van az én fiam?

— Hát tudja a kő! harsogott vissza az asszony, elszaladt az, mint a nyul.

— A szomszédasszony téved — felel apám komoly szigorúsággal, az én fiam, az szegény, nyomorék, az mankó nélkül egy lépést sem tud tenni, nemhogy szaladni tudna.

— Bizony, már pedig annak nem kell mankó! feleselte az asszony büszkén. Lehajolt, és a fü közl felvett mankómat diadalmasan tartá apám elé. Itt van a mankó! Kellett is annak! Itt hagyta az! Eszébe sem jutott!

Apám egy pillanatig szótlán nézte a mankómat.

Dobogó szívvel emeltem fel a fejemet, és a kerítés nyílásán megnéztem az apám arcát.

Ázsiai expedíció. Zichy Jenő gróf április 28-án indult el ázsiai útjára. Most nagy buzgalommal készül az expedícióra s figyelmét mindenre kiterjeszti. Visz magával fonografot is, hogy kutatásai közben megörökítse a magyarok őshazájában lakó népek dalait. Az expedíció négy öt hónapig fog tartani. Részt vesznek benne: Bálint Gábor, a turáni nyelvészet tanára a kolozsvári egyetemen, a ki nyolcz keleti s ugyanannyi európai nyelvet beszél. Dr. Szadeczky Lajos, a magyar történelem tanára a kolozsvári egyetemen, a székelyek eredetének tanulmányozója. Vosinszky Mór régész, szegzárd-belv. esperes-plébános, a ki az ásátásokat fogja végezni. Radde Gsztáv, a tiffisi muzeum igazgatója, Viedenbaum etnografus és Kahlberg orosz tábornok, az orosz katonai térképészeti osztály vezetője. Az utról s annak eredményeiről időközönként a hazai sajtót értesíteni fogják.

V i d é k.

— **A nagy-károlyi** katolikus legényegyesület április 28-án a régi kaszinó színházi helyiségében sikerült műkedvelői színi előadással egybekötött zártkörű tavaszi ünnepélyt rendezett. Színrekerült: a sárga esikő. Csepregi népszínműve. — *Irsik* Ferencz szatmári prelatus-kanonok a nagy-károlyi katolikus legényegyesület részére küldött 50 frt szives adományával az egyesület alapító tagjainak sorába lépett.

— **† Fehérgyarmat.** Buji *Jékay* Kálmán folyó évi április hó 24-én éjjeli 11 órakor a halotti szentségek felvétele után, élete 69-ik évében, agyszélhűdés folytán elhunyt. A megboldogult hült teteme folyó hó 26-án d. u. 2. órakor helyeztetett a róm. kath.

Nem volt szigoru!

Sohasem láttam olyan kedvesnek, boldognak az arcát mint most!

Könyes szemekkel fordult a szomszéd asszony felé, és így szólt.

— Ha az én fiam ép, úgy az összes gyümölcsének megfizetem akár a tizedrészét is!

Gyorsan megfordult, és én összerezementem.

Arezám égett a szégyentől, tolvaj vagyok — loptam!

— Édes fiam hol vagy? hangzék az apám kedves, hívó szava.

Én jobban összehúzódtam. Apám pedig szaladt az uton a tengeri közt, és engem kiáltott.

Én nem mentem hozzá, bár a szívem örömtől dobogott, mert ott égett e szó arezomon — tolvaj!

De ő meglátott.

Felugrottam, hogy fussak, de egy két lépés után visszatántorodtam.

Apám hozzám rohant, s a karjai közzé szorított.

— Drága gyermekem, susogá remegően, te jársz? Oh, hála neked Atyám — mondá az égre tekintve, hogy meghallgattad kérésemet!

E fohász hallatára elpirultam . . .

Éreztem, hogy e napon visszaadta az Ur épségemet, de akkor még nem érdemeltem meg azt tőle!

szertartás szerint a fehérgyarmati temetőbe öröknyugalomra. Az engesztelő szent mise áldozat április hó 27-én d. e. 9 órakor mutattatott be a fehérgyarmati plébánia templomban az egek Urának. A temetési szertartást *Gáspárdy* Rudolf t. kanonok fehérgyarmati plébános és kerületi esperes végezte fényes segédlettel. A sirnál *Jandrisics* János apát-plébános mondott megható beszédet, a mely mindenkinek szeméből könnyet fakasztott. Béke hamvaira!

— **† Amacz.** *Dunka* János, pálya-végzett gk. sz. papnövendék, április hó 23-án délelőtt 10 órakor, hosszas szenvedés után, a halotti szentségek ájtatos felvétele után életének 26-ik évében elhunyt. Temetése április 25-én d. u. 2 órakor ment végbe. Ny. b.

— **Nagy-Peleskei** gör. kath. templomban, Nyisztor László egyházigazgató 300 frtot meghaladó költséggel díszes mellékoltárt állíttatott. — A határ kataszteri felmérését május hó 1-én kezdik meg nálunk.

— **Zajta.** Templomunk védőszentjének: Sz. György vértanúnak napján, az ünnepélyes sz. misét Dr. *Irinyi* Tamás theol. tanár ur celebrálta fényes papi segédlettel, a sz. beszédet pedig *Kerekes* Mihály lázárii plébános tartotta, tanulságosan fejtegetvén a pemplom eredetét és az egyes felszerelési tárgyak magasztos jelentőségét.

— **Halmi.** Április hó 24-én — szerdán — temettük el a szebb idők egyszerű, de a tiszta vallásos becsületesség, a gyémánt jellem, egy tiszteletre méltó, már csak ritka példányát: *Fényhalmi* Antal gyógyszerészt, Halmi város köztisztviselőjében és szeretetben állott polgárát, óriási részvét mellett 72 éves korában. Gyönyörű fekete érc-koporsóját a kereszt, az ő régi honvéd-kardja, bánatos nejének s gyermekeinek koszorui díszíték, mint keresztlen, természetes jelvényei a vallásosságnak, a haza szeretetnek és családnak. — Vallására mindig büszke volt, s mint az egyház főgondnoka, évek hosszú során át érdeklődött s lelkesült ügyeért. — Halála előtt néhány órával nyugodt lelke tiszta öntudatának áhítatával gyónt meg, áldozott s vette fel az utolsó kenet szentségét s barátságos szeretettel köszönte meg a lelkész kötelességszerű készséges szolgálatát. — Mint hazafi, 1848-ban kardot kötött; mint családapa, magát egészen családjának szentelé; önnön öröme s boldogságát is családjának boldogításában kereste s találta föl. — Ez éltette őt, ez vezérelte, ez volt czélja, irányja s nemesítője becsületes, szentéletű életének, melyet még a rágalom sem vehetett nyelvére soha, mert hiszen neki nem is voltak rossz emberei. — Különösen az utolsó években egészen visszavonultan, csak családjának élt, de nem zárkózott el a jótékonykodás elől. Ajtaja mindig s mindenki számára nyitva volt, a ki bármiben fordult hozzája segélyért, vagy tanácsért, s nem volt olyan jótékonykezél, bármi lett legyen is az, hol az adakozók sorába az első között ne találtuk volna őt. — Ő maga a szórakozásból nem, de az akadozásból mindig ki vette részét. Gazdag tapasztalatait mások javára használta fel, s ha segíteni kellett, nem nézte s nem látott egyebet, csak emberben az embert. — Ebben leli magyarázatát az őszinte részvétnek azon megható jelenete, hogy midőn a „circumdederunt me“ mélabus, bánatos dallama, majd a „ments meg engem Uram“ szívet és velőt rázó hangjai felhangzottak, százak és százak szeméi usztak könnyben. — Temetése oly népes volt, a minőre Halmiban nem igen emlékez

nek, — és midőn a hant koporsójára omlott, mindenki könyezve sóhajtja fel: „Egy becsületes, egy jó emberrel kevesebb van a világon“! A. Ö. V. F. N.!

— **M.-Szigeten** ápril hó 27-én éjjel a Sörház-laktanya és 3 körülötte levő magánház leégett. A kár jelentékeny.

— **A Bátor-királyházai** vonalon mindkét irányban május 1-től egy-egy új személyvontat helyeztetik forgalomba, melyek egyike Bátorról, csatlakozással Munkács felől, reggel 5 óra 30 perczkor indul és Királyházára reggel 7 ó. 30 p.-kor érkezik, csatlakozással Szatmár és M.-Sziget felé. Visszafelé, csatlakozással Szatmár felől, este 10 ó. 28 p. kor érkezik Bátorra s ott csatlakozást közvetít a Munkács felé induló vonathoz.

— **Nagy-Szölős.** Az ugoecsi esperesi kerület r. kath. népiskolái a múlt év végén kellemes meglepetésben részesültek. Püspök urunk ő méltósága a hivatalos jelentésekből értesülvén e kerület iskoláinak hiányos felszereléséről — kegyes tekintettel azon körülményre, hogy az iskola fenntartó hitközségek szegénységök miatt a szükséges felszerelésekkel iskoláikat ellátni képtelenek — azonnal intézkedett, hogy a hiányzó tanszerek megküldessenek. Midőn itt a nyilvánosság előtt a kegyes főpásztor ő méltóságának a becses tanszerekért az iskola fenntartó hitközségek nevében leghálásabb köszönetemet kifejezem, kötelességemnek tartom egyuttal elszámolni az egyes iskolák részére küldött tanszerekről: 1. a halmi-i iskola az írás-olvasás oktatásához szükséges fali táblákból, meter-mértékek-, természettani eszközökből köszönettel vett összesen: 63 drb. —, 2. a királyházai iskola meter-mértékekből, természettani készülékekből összesen: 34 drb. — 3. a kökényesdi iskola az írás olvasáshoz szükséges fali táblákból, meter-mértékekből térképből, természettani eszközökből összesen: 63 drb. —, 4. a nagy-szölösi iskola meter-mértékekből, természettani eszközökből, rajz-lapokból összesen: 88 drb. —, 5. a tiszta-ujlaki iskola szemléleti —, természetrajzi és térképek-, meter-mértékekből összesen: 16 drb. —, 6. a tur-terebesi iskola az írás-olvasás oktatásához szükséges fali táblákból, térképből, természettani szerekből és meter-mértékekből összesen: 58 drb. tanszert. E szerint a hat iskola összes felszerelése 322 tanszert tesz ki, nem is említve a főpásztor ő méltósága által a nevetlen falusi iskola számára még 1893. évben vásárolt felszerelést. Kelt Nagy-Szölösön, 1895. ápril 27-én. Esperesi hivatal.

Helyi hírek.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az előfizetés megújítása iránt intézkedni sziveskedjenek.

— **Püspök ur ő méltóságát** consecrálta évfordulójának előestéjén ápril hó 28-án, vasárnap, a Cecil-énekegyelet négy énekszámából álló szerenáddal lepte meg. A kellő praecisióval előadott énekek fölött a főpásztor magas megelégedését nyilvánította. Másnap a székesegyházban a helybeli kath. tanintézetek növendékeinek s a hívők nagy számának részvétele mellett ünnepélyes szent mise tartatott, melyet Irsik Ferencz pápai praelátus, kanonok celebrált. Mise után a ft. káplán üdvözölte a főpásztort püspökké szenteltetésének örvendetes évfordulója alkalmából.

— **A sz. Márk napi** buzaszentelési szertartást, püspök urunk ő méltósága tartotta, a papság, a helybeli hívek s az összes tanuló ifjuság részvétele mellett. E szertartás célja általában az isteni irgalom lezsedése s testi és lelki szükségünkben segélykérés, különösen pedig a buzaszentelés nevezete alatt az élelmünkre szükséges földtermékek megáldása. A szentelési szertartás a kálváriatemplomnak tavaszi pompában diszlő kertjében kedvező fénysugaras időben tartatott. A szentelési szertartás után püspök ur ő méltósága gyakorlati tanulással teljes, alkalmi szent beszédet intézett a jelen volt hívekhez, kik élénk figyelemmel hallgatták a főpásztor atyai oktatását.

— **Május,** a kedves virágok hava beköszöntött. Örömmel üdvözöljük. Sokan igen sokan várokoztak rá. Sokan százféle tervet készítettek e kedves hónapra. Ezek között van különösen egy, mely bizonyára vigasztunkra, lelkünknek a jóban való megerősítésére szolgál. Ez: a szép májusi ajtatosság buzgó megtartása. — A májusi nyilvános ajtatosság az irgalmas nővérek zárdatemplomában naponkint este 6 órakor veszi kezdetét és pedig alkalmi szentbeszéddel. A papnevelde kápolnájában is megtartatik e szép ajtatosság az egész hónapban. — Ki (mint igyekszik felhasználni minden kedvező alkalmat és talál örömet a jónak gyakorlásában, úgy veszi hasznát siron innen és siron túl.

— **Egy nagyszabású irod. munka.** Azon számos és kiváló művek közt, melyek a „Pázmány-sajtó“-t felállítására óta gyors egymásutánban hagyták el — *Keszler* Ferencz pápai praelátusnak „Memoria Servi Dei Joannis Hám“ cz. classikus szépségű latin művét kivéve — akár a czél nagy fontosságát, akár a szerzőnek kiváló hivatottságát és előkelőségét, akár a mű tartalmát és nagy becsét, akár a számos illusztrációval diszitett fényes kiállítását tekintve, egy sem hasonlítható össze azon nagyszabású művel, a mely *Irsik* Ferencz pápai praelátus-kanonok tollából „Boldogemlékü Hám János, szatmári püspök élete“ czim alatt a napokban jelent meg. Itt, ebben a műben látjuk, mint épült fel nagyszerű intézményekben a nemzeti művészet nagy fiai által. Mint válik egy ember — az Isten és haza iránti szeretetet hordozva keblében — nemesak egy kis vidék hanem egy egész ország erkölcs-szellemi kulturájának nagy apostolájává. Reánk, szatmáriakra nézve azonban annál értékesebb e mű, mert oly fényes multról, oly fényes alakról lebbenti fel a fátyolt, a melyen — ugyszólván — egész jelenünk nyugszik s soha el nem muló, mindig követendő szent életnek mintaképe ragyog előnkbe. Ezen a helyen csak szívünk legnagyobb örömevel jelezzük e munka megjelenését. Lapunk mai tárczájában kezdjük meg annak bővebb méltatását. Kijelentjük azonban most itten is, hogy ép úgy a nagylelkű főpásztor, kinek ösztönzésére és áldozatával jutott e kincs birtokunkba, mint a lánglelkű szerző a legnagyobb hála kötelezte le vele egyházmegyénket. A mű, mely finom papíron 296 lapon nagy nyolczadrét alakban díszes kiállításban, 21 fényes képpel jelent meg, nincs szánya ugyan szélesebb körű nyilvános elárúsításra, az érdeklődők által megszerezhető a „Pázmány-sajtó“-ban Szatmáron füzve 2 frt árban.

— **Püspök urunk ő méltósága** az ápr. 21-iki nagy tűzvész alkalmából engem ért anyagi kár enyhítésére kegyes volt minden

kérés nélkül is csupán atyai kegyes szívének sugallatából 50 frtot küldeni, mely adományért gyermeki szeretetem egész melegével sietek ez uton is hálás köszönetet mondani. N.-Somkut 1895. ápr. 30. Dunai János rk. lelkész.

— **A szent István-társulat** tudományos és irodalmi osztálya f. hó 2-án d. u. 5 órakor osztálygyűlést tart, melyen Bodnár Gáspár a kath. népirodalomról fog felolvasni.

— **Beiktatási ünnepély.** Papp Lajos megválasztott gör. szert. kath. lelkész f. hó 5-én, vasárnap 9 órakor tartja a szatmári gör. kath. templomban ünnepélyes beiktatását. Ugyancsak e napon lesz megáldva és szentelve a gör. kath. templom előtt felállított márványkereszt. A megáldási szertartást Papp Ambrus esperes végzi, az alkalmi sz. beszédet *Hubán* Gyula tartja.

— **A szatmármegyei Széchenyi-társulat** igazgatósága által, az 1895. évi községi nyári gyermek-menházak szervezése alkalmával azoknak vezetőivé kinevezetnek, illetve eddigi helyeiken továbbra is meghagyatnak: F. Gyarmat Rákóczy Mária, Apába Antal Ilona, Dengelegen Várallyai Iza, Madarászton Antal Ceczilia, Erdődön Fenczik Ilona, N.-Szokond Pap Ida, Börvély Nagy Vilma, Győrtelek özv. Bene Ferenczné, Jánkon Rusznyák Teréz, Fábriánháza Henyei Gizella, M.-Petri Gründl Ida, N.-Ecsed Duna Emma, Nántü Kádas Ida, K.-Jánosi Bóné Istvánné, Geberjén Molnár Teréz, N.-Majtény Müller Róza, Vállaj özv. Farkas Józsefné, Sz.-Szeg Kalik Juliánna, Kis-Namény Koós Berta. Homok, 1895. ápr. 22. *Kovács* Eduárd igazgató.

— **Hymen.** Birodalmi Gróf Stomm Alfréd cs. és kir. 45. gyalog ezredbeli százados ápr. 28-án vezette oltárhoz Bécsben a „Votiv“ templomban Wittinghaseni és Szatmárvárosi Fülel Henrik m. kir. honvéd ezredes — városunk diszpolgárának mostoha leányát nemes Portheimi Karla kisasszonyt.

— **A törvénykezési palota** telkének kisajátítási ügyében a kereskedelmi miniszter értesítette a város közönségét, hogy a kir. törvényszék és fogház épület építésére szükséges, a kisajátítási tervben és összeírásban részletezett, a Rákóczy- és Verbőczy-utczák 17. és 18. sz. a. fekvő s Hérmán M. és neje, illetve a róm. kath. püspökség tulajdonát képező telkeknek megszerzése iránt a kisajátítási törv. 32. §-a értelmében folytatott tárgyalás alkalmával csak a kisajátítási terv megállapítására nézve történt megegyezés, míg a kártalanítási összegre nézve nem jött létre, tekintettel a tervbe vett építkezéseknek sürgős voltára, a kisajátítási törvény 45. §-a alapján megengedi, hogy a jogérvényesen megállapított kisajátítási tervbe felvett területen a kisajátítási törvény utóbb idézett §-ában foglalt feltételek alatt a kártalanítási eljárás befelyezése előtt és a tulajdonosok beleegyezése nélkül is megkezdhető.

— **A dalegyesület** pártoló tagok gyűjtése céljából aláírási ivateket bocsátott ki. A pártoló tagság kétféle. Családosok, kik három, vagy legalább egy évre kötelezik magukat az egyesület céljaira évenként 4 forintot és nem családosok, kik évenként forintot fizetnek.

— **Tavaszi multságok.** A szatmári g. kath. egyház javára Szatmáron f. hó 5-én, vasárnap este 6 órakor, a g. kath. ének- és dalegyesület közreműködésével a Lövelde összes helyiségében népmajális rendeztetik. Belépti-díj személyenkint 1 korona. — A helybeli „Iparos énekegyesület“

a szokásos dalestélylyel egybekötött tavaszi mulatságot pünköszi másodnapján tartja meg.

— **A főt. lelkész kedő papság szives figyelmébe.** A „Pázmány-sajtó”-nál megrendelhetők az egyházm. encylikákban előirt rovatok szerint készített keresztelei, esketési és halálozási anyakönyvek; nem különben első sz. áldozásra való előkészítő füzetkék.

— **Sanitas.** Városunkban rövid idő alatt nagy népszerűsége jutott a „Witt és Fogarasi” cég által forgalomba hozott „Sanitas” szikviz, mely nemcsak tiszta előállítása, hanem egyszersmind bakteriummentessége által is közegészségi szempontból határozott nyereség. Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét mai számunk „Sanitas” c. hirdetésére.

Irodalom.

— **A nőnevelés és nőkérdés.** Beszéd, melyet a szatmári kath. polgári és felsőbb leányiskolai tanítónő képzőnek 1894. szeptember 23-án történt megnyitására mondott dr. Steinberger Ferencz igazgató. — Megjelent Szatmáron a „Pázmány-sajtó” kiadásában. Ára füzve 30 kr. E tartalmaz, remekül megszerkesztett tanügyi munkát ajánljuk t. olvasónk szives figyelmébe.

— **Előfizetési felhívás:** Uj korszak veszi kezdetét Magyarországon a polgári házasság életbeléptetésével. Minő lesz különö-

sen a lelkész helyzete az uj korszakban? Mi lesz teendője az uj törvény által teremtett jogállapotban? Mikép felelhet meg hivatásának úgy, hogy egyházának buzgó apostola lehessen s a mellett a haza hű polgára maradjon? Ezen fontos kérdésekre felel meg Bagossy Bertalan szatmári püspöki szertartó: „Feladatunk a polgári házassággal szemben” című művével. Szerző előre boesátja mindazon fogalmak magyarázatát, melyeken az egyházi és polgári törvényhozás intézkedései fölépülnek. Azután az 1894: XXXI. törvényezikket a házassági jogról s az ugyanazon évi XXXII. törvényezikket a gyermekek vallásáról egész terjedelmében közli. Utánna közzé teszi a Rauscher kardinális által szerkesztett s Róma által jóváhagyott Instructiót: De iudiciis ecclesiasticis, mely röviden tartalmazza az egész egyházi házassági jogot. Végre gyakorlati utmutatást nyújt különösen a lelkész számára. A mű legalább tizenöt ivnyi terjedelemmel egy hónap mulva kerül sajtó alá. Előfizetési ára 1 frt 50 kr. Három-négy sacrum elvégzése fejében is kapható. Szerző kéri az érdeklődőket, főképen paptársait, sziveskedjenek őt előfizetési szándékukról lehető legrövidebb idő alatt értesíteni.

Szerkesztői üzenetek.

Sz-y Eger. Rendben van minden. E. közeledik a pálya végéhez. Kezdődni fog

aztán a gyakorlati élet. A küldött levél köszönettel tudomásul vétetett.

„**A bizalom**”-nak sorját ejtjük, mihelyt az előbb beküldött cikkek közöltettek. Kifutja az időből. Folytatását ajánlatos előlegezni, nehogy a következők háttérbe szoruljanak annak idején. Keverni kell az efféléket másfélékekkel, mint a kártyát szokás, különben e g y s z i n ü e k torlódnak össze.

N. J. É. Am. Megérkezett-e szerencsésen a hajó, illetve a hajóval a lap? Azért kérjük, mert a szokásos tudósítás elmaradt.

TERMÉNYÁRAK.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza — — uj	7	10	7	—
Kétszeres — — uj	6	70	6	50
Rozs — — uj	6	70	6	50
Árpa — — uj	6	40	6	20
Zab — — —	6	—	5	80
Tengeri — — —	7	—	6	80
Kása — — —	10	20	10	—
Fehér paszuly — — —	5	90	5	70
Tarka „ — — —	5	20	5	—
Szilva — — —	11	—	10	—
„ füstölt — — —	9	20	9	30
Repeze — — —	—	—	—	—
Krumpli zsákja — uj	1	50	1	30
Szalonna — — —	58	—	56	—

„SANITAS”

szikvizünk a forgalomba hozatala óta lefolyt rövid idő alatt, annyira tért hóditott magának, nemcsak a város, hanem vidékének tisztelt közönsége körében is, hogy a

sterilizálással

járó tetemes előállítási költség daczára is, azon kellemes helyzetbe jutottunk immár, hogy gyártmányunk árát f. évi május hó 1-től 25 százalékkal lejjebb szállíthatjuk. E naptól kezdve

*szikvizünk üvege a kissebb 3 krajczár,
a nagyobb (literes) 6kr.-val, a gyümölcspezsgő (gaseuse)
8 krajczárjával kapható.*

A „Sanitas” szikviz ezáltal kitünő minőségével, az olesóságot is egyesítvén, reméljük, hogy ezentul a nagyközönség az eddiginél is nagyobb pártolásban fogja azt részesíteni.

Tisztelettel

WITT és FOGARASI,

gyógyszerészek, szikviz-gyárosok.

1—

A nyári időszak beálltával, junius 1-étől, úgy a szikviz mint a gyümölcspezsgő jég-behűtve, úgy a gyárhelyiségben (Zommer ház), valamint Witt Miklós gyógyszertárában rendes áron beszerezhető.

Uj fűszer-, csemege-kereskedés.

Kereskedelmi és Iparbank palotája alatt.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Szatmáron, **Deák-tér (Kereskedelmi és Iparbank palotája alatt)** törvénytörvényesen bejegyzett

fűszer, csemege, bor, rum- és tea-kereskedést nyitottam.

Ajánlok dusan felszerelt raktárból **fűszerárakat**, minden bel- és külföldi **csemegeket**- nagy választék **tea- és rumból, aogol tea-kétszersült, cukorkák, fándantok, szalon cukrok, cukor csemegek, desszertek, biscuitsek, csokoládék, pralinék, cognac Martellől, Comandau, Jules, Robin stb. eredeti töltések, úgy a legjobb magyar cognac, francia, magyar pezsgő borok, vörös és fehér csemege-borok, nagy választék sajt-, halak-, hus- és kolbászfajtákban, főzelék, konzervek Chevaliertől. Minden ezikk csak a legkitűnőbb minőségben és mérsékelt áron.**

Vidéki megrendelések gondosan és a legpontosabban eszközöltetnek.

Kimerítő árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

A n. é. közönség becses párfogását kérve vagyok
1-3 teljes tisztelettel

Jobbágy Ferencz.

Kereskedelmi és Iparbank palotája alatt.

Uj bor-, rum-, és tea-kereskedés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy helyben a főtéren 6 év óta fennálló

férfi szabó- műhelyemet

Zrínyi-utca 23. számu házba helyeztem át, hol is a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

==== férfi ruhaneműeket ====

a legpontosabban és jutányos ár mellett készséggel vállalom el, ugyszinte elvállalom mindennemű

ruhajavitást és tisztítást.

Midőn a n. é. közönség szives párfogását kérem, maradtam

Szatmár, 1895. május 1.

1-3 Alázatos szolgálja

Ribszki Ferdinánd,

férfi szabó.

Zrínyi-utca 23. szám.

A „NEMZETI UJSÁG“

alig néhány hónapi fönnállása daczára joggal és önérzettel elmondhatja magáról, hogy megnyervén a közönség bizalmát és rokonszenvét, a legkedveltebb lapok egyike. Ez a siker csak biztatás lehet a jövőre. Biztatás, hogy előre haladjon abban az irányban, a melyben haladt eddig; hogy nyiltan, bátran, esürés-esavarást nem tűrő módon küzdjön **nemzetünk igazaiért, nemzetünk igaz érdekeiért**; hogy folytassa a **harezot a korrupció, a hipokrizis ellen**; hogy nyiltan és őszintén harezoljuk a **nemzeti létünket, nemzeti irányban való haladásunkat** veszélyeztető törekvések ellen.

A „NEMZETI UJSÁG“ mely tehát kitartással fog **harezolni továbbra is a jelenlegi kormányrendszer és az e kormányrendszer szülte kinövészek ellen**, nagy gondot fog fordítani ezentul is arra, hogy gyorsan és pontosan informálja a közönséget minden eseményről. Hogy e célját elérhesse a

„NEMZETI UJSÁG“ áldozatot nem kimélve, erős levelezői kart szervezett. Levelezői vannak az ország minden részében s a kontinens minden fontosabb pontján. A

„NEMZETI UJSÁG“ e mellett azon van, hogy élvezetes és szórakoztató olvasmányokkal szolgáljon közönségének.

A „NEMZETI UJSÁG“ e mellett a legolcsóbb napilapok egyike. 2-

A „Nemzeti Ujság“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 14 frt. | Negyedévre . . . 3 frt 50 kr.
Félévre . . . . 7 frt. | Egy hónapra . . . 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A „NEMZETI UJSÁG“-NAK van kiváló gondnal szerkesztett: ujdonsági tanügyi, közgazdasági, egészségügyi, jogügyi, sport- és divatrovata valamint a „gyermekszobában“ ezimti rovata.

A „Nemzeti Ujság“

szerkesztősége:

VI. kerület, Petőfi-utca 16. szám.

A „Nemzeti Ujság“

kiadóhivatala:

VI. kerület, Nagymező-utca 25. szám.

Előfizetni bármelyik naptól kezdve lehet.

ÁRJEGYZÉK.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

mészáros és hentes, friss és füstölt
húsneműek üzletéből.

— SZATMÁR, SZÉCHENYI-UTCZA SARKÁN. —

1 kilo	I. rendű marha hus	— — —	52 kr.
„	Sertés hus	— — —	48 „
„	Borju hus	— — —	56 „
„	Juh hus	— — —	— „
„	Fris disznó zsír	— — —	64 „
„	Vastag szalona	— — —	56 „
„	Háj zsirnak	— — —	56 „
„	Paprikás szalona vékony stráf	— — —	72 „
„	Fehér sós szalona táblákba	— — —	60 „
„	Kolozsvári páczolt szalona	— — —	76 „
„	Füstölt szalona táblákba	— — —	68 „
„	Páczolt sonka esontal	— — —	80 „
„	„ „ esont nélkül	— — —	90 „
„	„ „ kilőve	— 1 frt	60 „
„	Fris kolbász bors. ezitr. fokh.	— — —	60 „
„	Füstös kolbász fokh. bors.	— — —	80 „
„	Lengyel kolbász	— — —	80 „
100 pár	finom virsli	— — —	4 frt —
100 drb	szalvalád	— — —	4 „ —
100 pár	frankfurti tornás	— — —	7 „ —
1 kilo	Máj sajt	— — —	80 „
„	Párizsi sajt	— — —	80 „
„	Czitromos sajt sült	— — —	80 „
„	Disznó fej sajt	— — —	64 „
1 db.	Páczolt marha nyelv	— — —	70 „
1 kilo	Tepertő	— — —	64 „
„	Vegyes hideg felvágott	— — —	80 „

**MINDENMŰ HUS FÜSTÖLÉST
JUTÁNYOS ÁRON ELVÁLLALOK.**

11— Tisztelettel **BÖLÖNYI LÁSZLÓ.**